L'Auditori + iber:Camera

TEMPORADA 05·06

Abonament
Orquestres Internacionals a l'Auditori

1	Dimarts 25 oct 21 hores	Rèquiem de Mozart	**DEUTSCHE KAMMERVIRTUOSEN / WINDSBACHER KNABENCHOR** RUTH ZIESAK Soprano / REBECCA MARTIN Contralt THOMAS COOLEY Tenor / THOMAS LASKE Baix KARL-FRIEDRICH BERINGER Director BACH Motet "Jesu, bleibe meine Freude" BACH Cantata "Mein Herz schwimmt im Blut" MOZART Rèquiem en re menor	
2	Dilluns 28 nov 21 hores	Variacions Rococó	**PHILHARMONIA DE PRAGA** NATALIA GUTMAN Violoncel JIRI BELOHLAVEK Director SAINT-SAËNS Concert per a violoncel i orquestra núm. 1 TXAIKOVSKI Variacions Rococó DVORÁK Simfonia núm. 7 en re menor	
3	Dimecres 22 feb 21 hores	Concert per a orquestra	**ORQUESTRA FILHARMÒNICA NACIONAL D'HONGRIA** ARCADI VOLODOS Piano ZOLTÁN KOCSIS Director HAYDN Simfonia núm. 82 "L'ós" PROKÓFIEV Concert per a piano i orquestra núm. 2 BARTÓK Concert per a orquestra	
4	Dijous 6 abril 21 hores	Inbal / Mahler	**ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BERLÍN** ELIAHU INBAL Director MAHLER Simfonia núm. 9	
5	Dijous 18 maig 21 hores	Sheherazade / Maazel	**ORQUESTRA FILHARMÒNICA ARTURO TOSCANINI** LORIN MAAZEL Director RIMSKY-KÓRSAKOV Sheherazade RESPIGHI Pini di Roma / Fontane di Roma	

Preus de l'Abonament de 180 a 412 €. (10% de descompte ja aplicat sobre el preu de les entrades).
Podeu adquirir el vostre abonament trucant al 93 247 93 07, a www.auditori.org o bé adreçant-vos a l'Auditori.

Patrocina FCC Construcción

Amb la col·laboració de EL PAIS

Institut de cultura · Generalitat de Catalunya Departament de Cultura

L'Auditori. Lepant 150
08013 Barcelona
Tel. 93 247 93 07 - www.auditori.org

OBC
ORQUESTRA SIMFÒNICA
DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA

Director Titular Ernest Martínez Izquierdo

TEMPORADA 05·06

Amor i bruixeria

Ajuntament de Barcelona Institut de cultura · Generalitat de Catalunya Departament de Cultura

L'Auditori

La música ens fa créixer

Concerts en família

Els primers concerts de la meva vida

2005-2006

Per a més informació, podeu consultar **www.auditori.org**

LA VANGUARDIA

L'Auditori

Programa 4

L'Auditori. Sala Simfònica

Divendres,
7 d'octubre
a les 21 h

Dissabte,
8 d'octubre
a les 19 h

Diumenge,
9 d'octubre
a les 11 h

Dimarts,
11 d'octubre
a les 21 h

Ginesa Ortega,
cantaora

Ernest Martínez Izquierdo,
director

Aquest programa tindrà lloc també els dies 12 i 13 d'octubre a Tarragona i Lleida respectivament.

Durada aproximada del concert:
1ª part 40 minuts
Pausa 20 minuts
2ª part 45 minuts

I

Xavier Montsalvatge
(Girona, 1912 – Barcelona, 2002)

Sortilegis per a orquestra (1992)

Manuel de Falla
(Cadis, 1876 - Alta Gracia, Argentina, 1946)

El amor brujo (versió per a ballet: 1925)

1. Introducción y escena
2. Canción del amor dolido
3. El Aparecido
4. Danza del terror
5. El círculo mágico (Romance del pescador)
6. A medianoche (Los sortilegios)
7. Danza ritual del fuego (para ahuyentar a los malos espíritus)
8. Escena
9. Canción del fuego fatuo
10. Pantomima
11. Danza del juego del amor
12. Final (Las campanas del amanecer)

Ginesa Ortega, *cantaora*

II

Serguei Prokófiev
(Soncovka, Jekaterinoslav, 1891 - Moscou, 1953)

Romeu i Julieta. (1935-1936) Selecció d'Ernest Martínez Izquierdo

ACTE I
1. Introducció. Andante assai
5. La lluita. Allegro brusco
6. El combat. Presto
7. La intimidació dels Prínceps. Andante
13. La dansa dels cavallers. Allegro pesante
21. La dansa d'amor de Romeu i Julieta. Andante

ACTE II
32. Tebaldo es troba amb Mercuzio. Moderato
33. Tebaldo s'enfronta a Mercuzio. Precipitato
34. Mercuzio mor. Moderato
35. Romeu decideix venjar la mort de Mercuzio. Andante. Animato-Presto
36. Fi de l'Acte II (seguici fúnebre amb la mortalla de Tebaldo). Adagio dramatico

ACTE III
47. Julieta sola (el narcòtic). Andante-Adagio-Andante

ACTE IV
51. Funeral de Julieta (i mort de Romeu). Adagio funebre
52. Mort de Julieta. Adagio, meno mosso del tempo precedente

Amor i bruixeria

Quan la passió amorosa es desferma no sembla haver-hi res capaç d'apaivagar-la. Si la fortuna és favorable, els amants arriben a un complaent estat de gaubança. Però si les sagetes de l'amor han de lluitar contra un destí feréstec, sovint la màgia esdevé l'única solució possible per a la desitjada trobada. Res no pot deturar l'impuls primigeni: la rauxa esclavitza el seny i aboca els protagonistes als designis del món irracional. I vet aquí que en aquest univers tot és possible. A tall d'exemple, dues parelles amb sengles personatges ben dissímils. D'una banda, el jove Orfeu, que commou els déus i aconsegueix una oportunitat —infructuosa, tanmateix— per recuperar la malaguanyada Eurídice del país dels morts. De l'altra, el príncep Vlad, que abans d'esdevenir Dràcula, pacta amb el diable i intenta retrobar la seva estimada Elisabeta en un viatge a través de l'eternitat. Sembla, per tant, que allà on no arriba la ciència s'acosten d'altres pràctiques, realitzades gairebé sempre —podia ser d'una altra forma?— amb la complicitat de la nit.

El títol de la partitura de Xavier Montsalvatge és prou explícit pel que fa a les intencions de l'autor. La música s'articula en un seguit de seccions que s'adeqüen a un relat imaginari, en el qual conviuen misteri, energies tel·lúriques, moments de lírica placidesa i, sovint, un to jogasser que revela, finalment, la indolència de la proposta. Perquè és un bruixot passerell qui fa els encanteris, molt més proper al conegut ratolí d'animació que no pas a les obscures arts de Morgana. Des d'un primer instant, queda clara l'adscripció estètica del compositor gironí, un "pur afrancesat", com reconeixia de manera habitual, proper a Satie, al Grup dels Sis, a Messiaen.

Els constants canvis de caràcter plantegen dificultats d'ordre tècnic i d'interpretació —no debades, l'obra va ser concebuda per demostrar les habilitats dels finalistes en el Concurs de direcció d'orquestra de Cadaqués l'any 1992. A més d'una agògica fluctuant, amb retencions i precipitacions freqüents, i d'una textura que oscil·la entre la gran orquestra i el tractament cambrístic amb instruments solistes, cal afegir un joc tímbric ric i alhora refinat —amb sordines als metalls, *col legno* a les cordes i una percussió habitual però ben dosificada. Cap al final de l'obra, una breu citació en ritme d'havanera —referència a l'antillanisme musical tan car a Montsalvatge— confirma que es tracta del sortilegi innocu d'un brivall, que, fàcilment, passa de la rabiola sobtada a la complicitat d'un somriure.

Més perilloses són les bruixeries de Candelas, la protagonista de la *gitanería* en un acte i dos quadres escrita pel matrimoni Martínez Sierra i reelaborada musicalment per Manuel de Falla en diferents ocasions. Aquest cop, el conjur és eficaç i permet el retorn a trenc d'alba de Carmelo, l'amant fugisser. *El amor brujo* va ser concebut, en origen, com a teatre musical, amb passatges parlats i parts cantades, nombroses danses i un efectiu instrumental reduït. Aquesta va ser la versió que va estrenar Pastora Imperio al Teatro Lara de Madrid el 1915. Un any després, Falla revisà l'obra de nou, mentre enllestia al Cau Ferrat, i sota l'esguard amical de Santiago Rusiñol, *Noches en los jardines de España*, la més impressionista de les seves composicions simfòniques. Però encara va haver de transcórrer una dècada per tal que *El amor brujo*, remodelat de dalt a baix i amb importants canvis d'estructura, s'estrenés a la capital francesa com a ballet.

De nou, som davant d'una música bastida a partir del contrast, de l'oposició entre una orquestració exquisida, molt francesa, i el cant esquinçat de la solista —de fet, es fa difícil imaginar un altre tipus de veu que no sigui la d'una *cantaora*.

El treball de Falla és magnífic quant a la fusió —avui en diuen *mestissatge*— d'elements ben distints: la remembrança de sonoritats àrabs d'antuvi, les inflexions melòdiques del *cante jondo* i el tractament orquestral, capaç, aquest darrer, d'accentuar el clam de la fanfara inicial, de recrear el somni delicat en la introducció del segon quadre o de potenciar l'energia a les danses.

Caldria valorar una altra vegada els anys del compositor gaditá a París, les seves trobades amb Paul Dukas i la tradició francesa, amb Debussy i Ravel, fins i tot amb Stravinsky —l'autor de *Le sacre* admirava profundament Falla—, per tal de comprendre la importància que van tenir a l'hora de forjar un estil propi, que l'atansà en alguns casos —el *Concerto* (1923-26)— a tendències neoclàssiques molt allunyades de la realitat musical hispana. Al capdavall, l'epítet *nacionalista* aplicat a la música ha generat grans malentesos: com s'explica, sinó, que algunes de les músiques més *espanyoles* de la literatura musical estiguin signades per Bizet, Chabrier, Lalo, Txaikovski, Rimski-Kórsakov o Debussy?

La història dels amants de Verona no té a veure directament amb la bruixeria, sinó més aviat amb els averanys fatídics que planen damunt dels protagonistes. La fama de Romeu i Julieta en l'imaginari occidental ha fet possible la *revivicació* musical de la seva desventura una vegada rere l'altra: ja sigui la simfonia de Berlioz o l'òpera de Charles Gounod, la fantasia de Txaikovski o la translació al món rural de Delius, el mestís West Side novaiorquès —un cop substituïda Julieta per una Maria amb rostre de Natalie Wood— o les imatges de Zeffirelli, immerses en el melodisme nostàlgic de Nino Rota. L'amor impossible de la dissortada parella italiana s'ha estès

arreu. Com un eco, arriben les concomitàncies amb Tristany i Isolda, víctimes també d'una fi tràgica —en aquest cas, sí— desencadenada per un beuratge màgic.

Entre totes les versions musicals, però, el ballet de Prokófiev ocupa una posició privilegiada. L'obra respon a un encàrrec del Teatre Kirov, poc abans que el compositor rus tornés a instal·lar-se definitivament a l'URSS a finals dels anys trenta. En efecte, el jove Prokófiev havia fugit de Rússia en esclatar la Revolució i, després d'uns quants anys als Estats Units i de viatges freqüents per diversos indrets d'Europa, enyorava la seva terra. D'altra banda, el govern soviètic encara defensava la llibertat creativa i afavoria les avantguardes artístiques. La mà de ferro de Stalin canvià la promesa d'un bell somni en un malson.

Encara més que en les altres composicions que integren el programa d'avui, la música d'aquest ballet esdevé molt contrastada. Hi tenen cabuda la vehemència de la *Dansa dels cavallers*, la lleugeresa en el retrat de la jove Julieta i la gestualitat del circ en les persecucions. També s'hi troba la petita formació amb mandolina a la *Serenata* i la bellesa melòdica de gran plasticitat durant el decés de la protagonista. Per sobre de tot, tanmateix, sorgeix un sisè sentit per copsar el dramatisme en determinats passatges, així com l'eficàcia de l'escriptura orquestral —els baixos a càrrec dels metalls greus o les combinacions tímbriques amb instruments de registres extrems en són exemple. Aquestes qualitats van convertir l'autor en un excel·lent compositor cinematogràfic quan col·laborà amb Serguei Eisenstein.

Hi ha qui afirma que la perfecció en l'art i en la vida no són compatibles. Prokófiev no va poder abandonar mai més l'URSS. La seva primera esposa, Lina Llubera, una catalana de la qual el músic s'havia anat distanciant progressivament, fou deportada a Sibèria. Les casualitats fatals del destí —qui sap si un malefici— van fer que l'artífex de *Pere i el llop* traspassés hores abans que Stalin.

Josep Maria Guix

TV3 amb l'Auditori

CATALUNYA MÚSICA

Catalunya Música amb l'OBC

Aquest programa serà emès en directe el diumenge i en redifusió el dimarts següent a les 22h.

Suggeriments discogràfics

Xavier Montsalvatge *Sortilegis per a orquestra*

- Orquestra de Cadaqués
  Gianandrea Noseda, director - Tritó (2002)

Manuel de Falla *El amor brujo*

- Orquestra de Cambra del Teatre Lliure
  Ginesa Ortega, cantaora – Josep Pons, director (versió 1915) - Harmonia Mundi (1990)
- Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya
  Esperanza Fernández, cantaora - Edmon Colomer, director – Auvidis (1996)
- Orquestra Philharmonia
  Victoria de los Angeles, soprano – Carlo M. Giulini, director - EMI (1961/4)
- Orquestra de la Suisse Romande
  Marina de Gabarain, mezzosoprano – Ernest Ansermet, director - Decca (1955)

Serguei Prokófiev *Romeu i Julieta*

- Orquestra Simfònica de Boston
  Seiji Ozawa, director – Deutsche Grammophon (1986)
- Orquestra de Cleveland
  Lorin Maazel, director – Decca (1973)
- Orquestra del Teatre Mariinski de Sant Petersburg
  Valeri Gergiev, director – Philips (1990)

Javier Pérez Senz, crític musical